

KESAKSAMAAN AGIHAN SISTEM PERKONGSIAN UNTUNG-RUGI: ANALISIS KOEFISIEN GINI

SANEP AHMAD

Fakulti Ekonomi

Universiti Kebangsaan Malaysia

ABSTRAK

Perkongsiaan untung-rugi dalam sistem kewangan Islam dikatakan dapat menghasilkan agihan pendapatan yang lebih baik berbanding sistem kadar bunga. Alasannya adalah kerana dalam sistem kewangan Islam pelabur dan pengusaha bersama menanggung risiko perniagaan di mana keuntungan atau kerugian sebenar akan menentukan jumlah perolehan yang diterima. Namun demikian keabsahan kenyataan ini belum dibuktikan secara fakta. Sehubungan itu, kajian ini akan cuba membuktikan secara teori keabsahan pernyataan tersebut dengan menggunakan koefisien Gini. Keputusan menunjukkan bahawa perkongsian untung-rugi dijangka dapat menghasilkan agihan yang lebih saksama berbanding sistem kadar bunga tertakluk kepada beberapa keadaan tertentu.

Kata kunci: *Sistem kewangan Islam, perkongsian untung rugi, agihan pendapatan, koefisien Gini.*

ABSTRACT

Profit-loss sharing in the Islamic financial system is said to be able to yield better income distribution compared to the interest rate system. In the Islamic financial system both the depositor and the entrepreneur are equally to bear the risk and thus the actual profit and loss will determine the amount received by both the depositor and the entrepreneur. However the reality of this has not yet been proven. Therefore this study attempts to prove theoretically the reality of using the Gini Coefficient analysis. The result shows that compared with interest rate system, profit loss sharing is likely to yield better income distribution subject to certain conditions.

PENGENALAN

Sejak diperkenalkan sistem kewangan Islam dikatakan mempunyai potensi yang baik untuk menjadi satu sistem kewangan yang lebih unggul berbanding sistem ekonomi tradisional konvensional. Keunggulan tersebut berlaku kerana sistem kewangan Islam berasaskan kepada konsep perkongsian untung-rugi berbanding sistem kewangan konvensional yang berasaskan kepada kadar bunga. Sistem perkongsian untung-rugi tersebut dikenali sebagai sistem Mudharabah. Dalam sistem perkongsian untung-rugi, pemodal dan pengusaha akan sama-sama berkongsi keuntungan dan kerugian perniagaan. Sekiranya untung maka keuntungan akan dibahagi mengikut kadar yang dipersetujui di antara pemodal dan pengusaha dan begitulah sebaliknya jika berlaku kerugian maka kerugian itu akan ditanggung bersama mereka. Ini bermakna pemodal dan pengusaha akan sama-sama menanggung risiko perniagaan.

Perbincangan awal tentang kelebihan dan keunggulan sistem perkongsian untung-rugi berbanding sistem riba telah diperkatakan oleh Uzair (1981), Rushdi (1980), Ziauddin Ahmad, Munawar Iqbal dan Fahim Khan (1983), Siddiqi (1983), dan Chapra (1985). Keunggulan yang dibincangkan di sini adalah secara umum tentang kelebihan sistem kewangan Islam dari segi agihan pendapatan, kestabilan, keuntungan, kesan kepada produktiviti, mengatasi inflasi, menggalak simpanan dan pelaburan.

Perbincangan khusus tentang keunggulan sistem tanpa riba secara teori mula diketengahkan. Beberapa kajian khusus dari segi teori tentang keunggulan kewangan Islam dari sudut kestabilan telah dibincangkan oleh Mohsin (1986) manakala dari sudut keberuntungan pula dibincangkan oleh Nienhaus (1983), dan Zubair Hassan (1985). Sementara itu keunggulan kewangan Islam dari sudut kos pembiayaan yang lebih murah telah diperkatakan oleh Sanep Ahmad (1999) yang dapat menunjukkan bahawa sistem tanpa riba sebenarnya mengenakan kos pembiayaan yang lebih murah berbanding sistem kadar bunga dalam beberapa kes yang telah dikaji sebagai perbandingan. Pembuktian empirikal ini telah dapat meyakinkan bahawa sistem kewangan tanpa riba memberi manfaat lebih baik kepada pelanggan. Keunggulan dalam aspek agihan telah cuba dibincangkan oleh Rushdi (1983). Perbincangan ini walau bagaimanapun hanya daripada sudut konsep yang tidak cuba menerangkan secara pembuktian teori atau empirikal.

Perbincangan tentang keunggulan yang cuba dibuktikan di atas sebenarnya berkait dengan persoalan yang sering ditimbulkan iaitu

sama ada sistem tanpa riba benar-benar lebih stabil, murah, menguntungkan dan lebih baik untuk agihan. Prestasi dan keupayaan beroperasi telah ditunjukkan oleh Arif (1989). Persoalan lebih murah dan menguntungkan telah dibuktikan oleh Sanep Ahmad (1999) secara empirikal, tetapi isu agihan yang dibincangkan oleh Rushdi (1983) hanyalah secara dasar. Ia hanya membuat pernyataan tanpa bukti bahawa sistem tanpa riba berkemungkinan lebih baik untuk kesaksamaan agihan. Pembuktian teori secara ilmiah yang disokong oleh data empirikal dalam kes ini perlu dilakukan agar ia benar-benar meyakinkan dan keabsahannya dapat diterima.

Sehubungan dengan persoalan tersebut kajian ini akan cuba meneroka dan membuktikan secara teori bahawa sistem perkongsian untung mempunyai peluang yang lebih baik untuk menghasilkan kesaksamaan agihan berbanding sistem konvensional berteraskan kadar bunga. Untuk memenuhi tujuan ini, kajian akan memfokus kepada dua aspek berikut iaitu pertama, membuktikan bahawa sistem pembahagian untung rugi akan menghasilkan agihan yang lebih saksama berbanding sistem kadar bunga; dan kedua, mengenal pasti syarat atau keadaan untuk sistem perkongsian untung rugi dalam sistem kewangan Islam dapat menghasilkan agihan keuntungan yang lebih saksama.

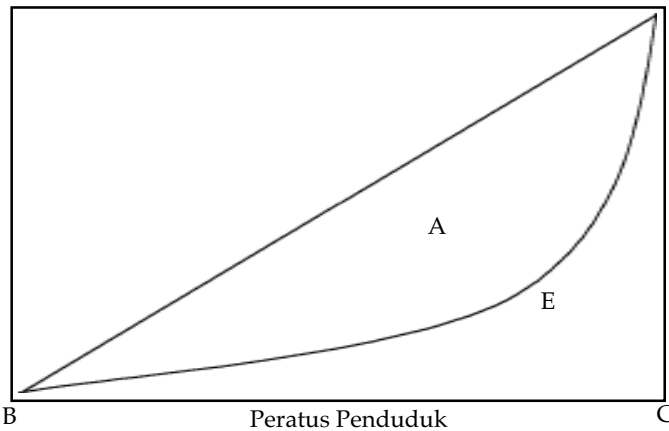
METODOLOGI

Agihan pendapatan merujuk kepada persoalan bagaimana pendapatan diagihkan dikalangan anggota masyarakat dalam sesebuah negara. Jika semua individu mendapat pendapatan yang sama banyak maka agihan pendapatan adalah saksama (*perfectly equal*) dan sebaliknya jika hanya seorang sahaja individu memperoleh semua pendapatan dalam negara sedangkan yang lain tidak memperoleh sebarang pendapatan maka agihan pendapatan adalah tidak langsung saksama (*perfectly unequal*). Lazimnya, agihan pendapatan dalam masyarakat berada di antara keduanya. Terdapat dua kaedah pengukuran agihan pendapatan yang biasa digunakan iaitu agihan pendapatann perseorangan (*personal distribution of income*) dan agihan pendapatan fungsian (*functional distribution of income*) sebagaimana dinyatakan dalam Todaro (1989). Oleh kerana analisis kajian ini memfokus kepada persoalan agihan keuntungan secara individu maka kaedah pengukuran agihan yang berkaitan untuk dianalisis adalah agihan pendapatan perseorangan (*personal distribution of income*).

Dalam kaedah pengukuran agihan pendapatan perseorangan, terdapat beberapa cara pengukuran boleh digunakan untuk menilai ketidaksamaan agihan, di antaranya ialah beza antara, sisihan relatif purata, varians, koefisien varians, kelok Lorenz dan Koefisien Gini. Namun demikian jika dibandingkan di antara kaedah-kaedah tersebut, penggunaan Koefisien Gini adalah yang terbaik bagi menggambarkan kesaksamaan agihan pendapatan perseorangan khususnya jika analisis dilakukan dengan menggunakan data asal. Ia dianggap terbaik kerana pengiraannya mengambil kira semua nilai pendapatan yang dimiliki oleh setiap individu.

Koefisien Gini merupakan satu koefisien yang mengukur darjah bandingan ketaksamaan agihan pendapatan dalam sesebuah negara. Ia merupakan ukuran ketaksamaan agregat yang akan bernilai di antara 0 dan 1. Nilai '0' bermakna agihan berada dalam keadaan kesamaan sempurna manakala nilai '1' bermakna agihan berada dalam keadaan ketaksamaan sempurna. Nilai koefisien dikira dengan mengira ratio bagi kawasan di antara garis diagonal dan kelok lorenz dibahagi dengan keseluruhan luas kawasan di mana terletaknya kelok lorenz. Pengiraannya akan menghasilkan satu nilai koefisien di mana semakin kecil nilainya bermakna semakin baiklah kesaksamaan agihan. Merujuk kepada Rajah 1, kelok BD adalah kelok lorenz dan kawasan A adalah kawasan di dalam kelok lorenz. Nilai koefisien Gini diperoleh dengan membahagikan luas kawasan dalam A (kawasan di dalam kelok lorenz) dengan keseluruhan kawasan dalam BDC, iaitu:

$$\begin{aligned}
 GC &= \text{Luas Kawasan A} / \text{Luas kawasan BDC} \\
 &= \text{BDE} / \text{BDC}
 \end{aligned}$$

Rajah 1
Pengiraan Koefisien Gini

Secara empirikal, terdapat beberapa cara berbeza untuk mengira Koefisien Gini bergantung kepada jenis data yang digunakan iaitu sama ada ianya berdasarkan data asal atau data peratusan (Atkinson, 1975; Ahluwalia, 1976). Dalam analisis ini kaedah yang dipilih berdasarkan data asal kerana analisis yang dilakukan akan melibatkan pendapatan segolongan individu secara persendirian.

Bagi data asal yang menunjukkan pendapatan individu secara terperinci (Atkinson, 1975), kaedah pengiraan Koefisien Gini dinyatakan sebagai berikut:

$$GC = 1 / 2n^2 \mu \{ \sum_i \sum_j |Y_i - Y_j| \} \quad (1)$$

di mana:

n = Bilangan individu

μ = Purata pendapatan

Y = Pendapatan diterima oleh individu

i, j = Individu i dan j .

Rumus (1) akan dimanupulasi dan digunakan untuk menganggarkan nilai Koefisien Gini bagi menilai agihan keuntungan dalam sistem kewangan Islam yang menggunakan pembahagian untung rugi dan sistem ekonomi konvensional yang menggunakan kadar bunga.

ANALISIS PERBANDINGAN KESAKSAMAAN

Analisis kesaksamaan yang menggunakan Koefisien Gini bagi kedua-dua sistem iaitu sistem pembahagian untung rugi dan sistem kadar bunga dilakukan dengan berpandukan kepada beberapa andaian berikut:

Andaian:

- i) Terdapat dua golongan individu dalam masyarakat iaitu pelabur dan pengusaha.
- ii) Pelabur melaburkan modal sejumlah K .
- iii) Jumlah keuntungan pelaburan ialah π .
- iv) Bahagian keuntungan kepada pelabur ialah α .
- v) Kadar bunga dalam ekonomi ialah r .
- vi) Kadar prestasi perniagaan dalam ekonomi adalah δ .

Berpandukan andaian di atas nilai Koefisien Gini akan dianggarkan untuk menggambarkan kedudukan agihan keuntungan dalam sistem perkongsian untung rugi dan sistem kadar bunga. Perbandingan nilai yang diperolehi akan dapat menunjukkan perbezaan tahap

keseksamaan agihan dalam setiap sistem masing-masing. Analisis Koefisien Gini dalam setiap sistem dapat dinyatakan seperti berikut:

Koefisien Gini dalam Sistem Pembahagian Untung Rugi (Sistem Kewangan Islam)

Jika p adalah jumlah keuntungan dan a adalah bahagian keuntungan kepada pelabur maka, jumlah untung yang dibahagikan di antara pelabur dan pengusaha ialah:

$$\pi = \alpha\pi + (1 - \alpha)\pi \tag{2}$$

di mana:

- $\alpha\pi$ - bahagian keuntungan pelabur
- $(1 - \alpha)\pi$ - bahagian keuntungan pengusaha

Ini bermakna daripada jumlah untung yang dihasilkan sebanyak π pihak yang terlibat akan menerima $\alpha\pi$ dan $(1 - \alpha)\pi$ bahagian masing-masing. Oleh itu, anggaran tahap keseksamaan agihan dengan menggunakan persamaan (1), bagi menilai agihan keuntungan di antara pelabur dan pengusaha dalam sistem pembahagian untung rugi ialah :

$$\begin{aligned} GC_1 &= 1/2 n^2 \mu \{ \sum_i \sum_j |Y_i - Y_j| \} \\ &= 1/2n^2 \mu \{ |\alpha\pi - (1-\alpha)\pi| + |(1-\alpha)\pi - \alpha\pi| \} \\ &= 1/2n^2 \mu \{ (2\alpha - 1) 2\pi \} \end{aligned} \tag{3}$$

Sekiranya kadar prestasi pelaburan dalam ekonomi adalah d iaitu kadar prestasi pulangan yang diperoleh berbanding dengan jumlah pelaburan modal K , maka nilai pulangan daripada jumlah modal ialah dK . Oleh itu keuntungan yang diperolehi iaitu p adalah bersamaan dengan pulangan daripada jumlah modal. Ringkasnya akan diperoleh:

$$\delta K = \pi \tag{4}$$

Oleh itu dengan memasukkan persamaan (4) ke dalam persamaan (3), maka persamaan (3) boleh ditulis sebagai:

$$GC_1 = 1/2n^2 \mu \{ (2\alpha - 1)\delta 2K \} \tag{5}$$

GC_1 dalam persamaan (5) adalah nilai koefisien Gini yang menggambarkan tahap keseksamaan agihan keuntungan bagi sistem kewangan Islam yang berasaskan pembahagian untung rugi.

Koefisien Gini dalam Sistem Kadar Bunga

Jika K adalah jumlah pelaburan, r adalah kadar bunga dan p adalah jumlah keuntungan maka pembahagian hasil keuntungan yang diperolehi pihak pelabur dan pengusaha daripada sejumlah K modal pelaburan ialah:

$$\pi = rK + (\pi - rK) \quad (6)$$

di mana:

- rK - Bahagian pulangan diterima oleh pelabur
- $(\pi - rK)$ - Bahagian pulangan diterima oleh pengusaha.

Ini bermakna daripada jumlah untung yang dihasilkan sebanyak p pihak yang terlibat akan menerima sebanyak rK dan $(\pi - rK)$ bahagian masing-masing. Oleh itu anggaran tahap kesaksamaan agihan dengan menggunakan persamaan (1) bagi menilai tahap kesaksamaan agihan keuntungan antara pelabur dan pengusaha dalam sistem kadar bunga ialah :

$$GC_c = 1/2n^2 \mu \{ |rK - (\pi - rK)| + |(\pi - rK) - rK| \} \quad (7)$$

Persamaan (4) mengandaikan bahawa berdasarkan kepada prestasi perniagaan dalam ekonomi kadar keuntungan perniagaan $\pi = \delta K$. Oleh itu dengan memasukkan persamaan (4) ke dalam persamaan (7) akan terhasil:

$$GC_c = 1/2n^2 \mu \{ (2r - \delta) 2K \} \quad (8)$$

GC_c dalam persamaan (8) adalah nilai koefisien Gini yang menggambarkan tahap kesaksamaan agihan keuntungan dalam sistem pembahagian untung berdasarkan kadar bunga.

Perbandingan Nilai Koefisien Gini

Secara perbandingan, nilai Koefisien Gini yang lebih kecil membawa erti bahawa agihan keuntungan lebih saksama. Untuk perbandingan secara langsung antara nilai GC_1 dan GC_c bagi menentukan mana satu yang lebih kecil boleh dilakukan dengan membandingkan persamaan (5) dan persamaan (8). Jika ditakrifkan f sebagai kadar bandingan di antara nilai GC_1 dan GC_c maka:

$$\begin{aligned} \phi &= GC_c / GC_1 \\ &= (2\alpha - 1)\delta / (2r - \delta) \end{aligned} \quad (9)$$

Persamaan (9) membawa implikasi berikut:

- i) jika $\phi = 1$ bermakna kedua-dua sistem menghasilkan kesaksamaan agihan yang sama .
- ii) Jika $\phi > 1$ bermakna bahawa sistem perkongsian untung rugi dalam sistem kewangan Islam menghasilkan agihan keuntungan yang lebih saksama.
- iii) Jika $\phi < 1$ bermakna sistem kadar bunga dalam sistem kewangan konvensional menghasilkan agihan keuntungan yang lebih saksama.

Persamaan (9) juga menunjukkan bahawa parameter yang menjadi penentu dalam perbandingan ini ialah $(2\alpha - 1)d$ dan $(2r - \delta)$. Kedua-dua sistem akan menghasilkan tingkat kesaksamaan agihan yang sama sekiranya:

$$\begin{aligned} f &= (2\alpha - 1)\delta / (2r - \delta) \\ &= 1 \end{aligned} \tag{10}$$

Persamaan (10) membawa erti bahawa kedua-dua sistem mempunyai prestasi yang sama dan seterusnya membawa implikasi bahawa nilai keseimbangan parameter boleh diperolehi sekiranya kedua-dua unsur mempunyai nilai yang sama iaitu:

$$(2\alpha - 1)\delta = (2r - \delta) \tag{11}$$

Persamaan (11) boleh diselesaikan untuk r dalam sebutan a dan d . Penyelesaian ini akan menghasilkan:

$$r = \alpha\delta \tag{12}$$

Walaupun nilai α sentiasa positif tetapi nilai d berkemungkinan negatif terutama dalam kes di mana prestasi perniagaan tidak baik dan merugikan. Oleh itu nilai $(\alpha\delta)$ terletak dalam batasan $(-\infty \leq \alpha\delta \leq +\infty)$. Akan tetapi oleh kerana sentiasa positif iaitu nilai r akan sentiasa $r > 0$ maka persamaan (12) akan bernilai positif, iaitu berada dalam batasan $(0 < r, \alpha\delta < +\infty)$. Syarat dalam persamaan (12) sebenarnya menunjukkan bahawa:

- i) Prestasi perniagaan dalam ekonomi berada dalam keadaan menguntungkan jika ia bernilai positif.
- ii) Prestasi perniagaan dalam ekonomi berada dalam keadaan merugikan jika ia bernilai negatif.

Walaupun secara teorinya ia tidak akan bernilai negatif kerana kadar bunga r tidak mungkin bernilai negatif tetapi di dalam analisis perbandingan kesaksamaan agihan ia tetap boleh dilakukan sekalipun di dalam keadaan prestasi perniagaan merugikan.

Persamaan (12) boleh ditakrifkan sebagai syarat asas yang perlu dipenuhi untuk kedua-dua sistem menghasilkan kesaksamaan agihan keuntungan yang sama di antara para pelabur dan pengusaha. Nilai r adalah kadar bunga manakala ad adalah hasil darab kadar bahagian untung kepada pelabur dalam sistem kewangan Islam dan kadar prestasi perniagaan dalam ekonomi.

Berpandukan kepada persamaan (12) dan mengaitkannya dengan persamaan (9) dapat dirumuskan beberapa syarat khusus dalam menentukan sistem manakah yang dapat menghasilkan kesaksamaan agihan yang lebih baik. Syarat tersebut dapat dirumuskan seperti berikut:

- i) Jika $r = ad$ maka $f = 1$. Ini bermakna kedua-dua sistem iaitu sistem perkongsian untung rugi dalam kewangan Islam dan sistem pembahagian mengikut kadar bunga akan menghasilkan kesaksamaan agihan keuntungan yang sama.
- ii) Jika $r < ad$ maka $f > 1$. Ini bermakna sistem perkongsian untung rugi dalam sistem kewangan Islam akan menghasilkan kesaksamaan agihan keuntungan yang lebih baik berbanding sistem pembahagian untung mengikut kadar bunga.
- iii) Jika $r > ad$ maka $f < 1$. Ini bermakna sistem pembahagian untung mengikut kadar bunga akan menghasilkan kesaksamaan agihan keuntungan yang lebih baik berbanding perkongsian untung rugi dalam sistem kewangan Islam.

Nilai bandingan antara r dan hasil darab bagi a dan d akan menentukan prestasi kesaksamaan agihan setiap sistem. Oleh itu jika nilai r , a dan d diketahui maka kita boleh menentukan sistem manakah yang akan menghasilkan kesaksamaan agihan yang lebih baik.

Penentuan ini dapat dilakukan dengan menggunakan kiraan seperti ditunjukkan dalam Jadual 1.

Jadual 1 menunjukkan nilai kadar bunga yang perlu dikenakan oleh sistem kadar bunga agar ia menghasilkan kesaksamaan agihan yang setara dengan kaedah pembahagian untung rugi pada nilai-nilai a dan d yang sepadan. Jika kadar bunga r lebih tinggi daripada nilai yang bersepadan dengan hasil darab nilai a dan d maka sistem kadar bunga

dalam ekonomi konvensional akan menghasilkan kesaksamaan agihan yang lebih baik. Sebaliknya jika kadar bunga r lebih rendah maka sistem pembahagian untung dalam sistem kewangan Islam pula akan menghasilkan kesaksamaan agihan yang lebih baik.

Jadual 1
Kadar Bunga Keseimbangan

Bahagian untung (α) kepada pelabur	Prestasi pelaburan dalam ekonomi (δ)									
	Kerugian			Keuntungan						
	-0.1	0.0	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.9	1.0	2.0
0.0	0.00	0.0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
0.1	-0.01	0.0	0.01	0.02	0.03	0.04	0.05	0.09	0.10	0.20
0.2	-0.02	0.0	0.02	0.04	0.06	0.08	0.10	0.18	0.20	0.40
0.3	-0.03	0.0	0.03	0.06	0.09	0.12	0.15	0.27	0.30	0.60
0.4	-0.04	0.0	0.04	0.08	0.12	0.16	0.20	0.36	0.40	0.80
0.5	-0.05	0.0	0.05	0.10	0.15	0.20	0.25	0.45	0.50	1.00

Oleh kerana d bernilai negatif apabila prestasi perniagaan dalam ekonomi merugikan dan bernilai positif apabila prestasi perniagaan dalam ekonomi menguntungkan maka Jadual 1 boleh dirujuk untuk analisis dalam dua keadaan iaitu keadaan perniagaan menguntungkan dan keadaan perniagaan merugikan.

i) Prestasi perniagaan menguntungkan ($\delta > 0$).

Nilai-nilai dalam lajur keuntungan menunjukkan nilai r yang sepatutnya untuk menjadikan sistem kewangan Islam dan sistem kadar bunga menghasilkan kesaksamaan agihan yang sama baik. Misalnya jika kadar pembahagian untung rugi dalam sistem kewangan Islam iaitu 30:70 iaitu $a = 0.3$ untuk pelabur dan $(1 - \alpha) = 0.7$ untuk pengusaha dan diandaikan prestasi perniagaan dalam ekonomi boleh membawa keuntungan 20% iaitu $d = 0.20$ maka nilai $d_a = 0.06$. Ini bermakna kadar pulangan pelaburan yang perlu dibayar kepada pelabur adalah 6% iaitu $r = 0.06$ untuk menjadikan kedua-dua sistem menghasilkan kesaksamaan agihan yang setara. Kadar pulangan atau kadar bunga 6% adalah satu kadar yang munasabah dan praktikal untuk dilaksanakan dalam sesebuah ekonomi.

Jadual 1 juga menunjukkan bahawa dalam keadaan prestasi perniagaan yang baik di mana pulangan perniagaan sangat tinggi, kadar bunga juga perlu dibayar dengan kadar yang tinggi untuk menjadikan kesan agihannya sebanding dengan sistem kewangan Islam. Misalnya jika perniagaan membawa pulangan 90% dan kadar bahagian untung untuk pelabur adalah 30%, maka kadar bunga yang

harus dikenakan ialah nilai $d_a = 0.27$ iaitu perlu dinaikkan sehingga 27%. Kadar pulangan atau kadar bunga sehingga 27% adalah satu kadar yang terlalu tinggi dan tidak munasabah dilaksanakan dalam sebuah ekonomi. Ini membawa gambaran bahawa dalam prestasi ekonomi yang sangat baik, kadar bunga keseimbangan adalah sangat tinggi dan tidak mungkin dapat dilakukan oleh pengusaha konvensional. Keadaan ini membawa implikasi bahawa dalam keadaan prestasi ekonomi yang baik sistem kewangan Islam sentiasa mempunyai kelebihan dan berpeluang untuk menghasilkan kesaksamaan agihan yang lebih baik.

ii) Prestasi perniagaan merugikan ($\delta < 0$)

Dalam kes perniagaan merugikan di mana d bernilai negatif Jadual 1 menunjukkan bahawa pengusaha perlu mendapat bayaran daripada pelabur sebanyak nilai yang dinyatakan dalam jadual tertakluk kepada kadar a dan d untuk menjadikan kesaksamaan agihan kedua-dua sistem adalah sama. Misalnya jika prestasi perniagaan merugikan sebanyak 1% dengan kadar bahagian untung kepada pelabur dalam sistem kewangan Islam ialah 30% maka pelabur dalam sistem kewangan Islam akan menanggung kerugian sebanyak 30%. Pelabur dan pengusaha sama-sama berkongsi kerugian. Dalam sistem ekonomi konvensional, pelabur perlu membayar kepada pengusaha sebanyak 3%. Bayaran sedemikian tidak mungkin dilakukan dalam sistem ekonomi konvensional kerana pengusaha yang terpaksa membayar kadar faedah kepada pelabur walaupun pengusaha menanggung kerugian perniagaan. Maka dalam keadaan dimana prestasi perniagaan merugikan. Keadaan sedemikian menambah kemungkinan bahawa sistem kewangan Islam akan sentiasa mempunyai kelebihan untuk menghasilkan kesan agihan yang lebih baik.

KESIMPULAN

Analisis telah dilakukan ke atas rumus Koefisien Gini bagi melihat perbandingan kesan sistem agihan keuntungan dalam ekonomi mengikut sistem kewangan Islam dan sistem kewangan konvensional. Beberapa syarat asas untuk sesuatu sistem tertentu juga telah dikenal pasti dapat menghasilkan kesan agihan yang lebih saksama. Berdasarkan kepada beberapa senario menunjukkan bahawa sistem kewangan Islam yang berasaskan perkongsian untung rugi berkemungkinan akan sentiasa mempunyai kelebihan untuk dapat menghasilkan kesan agihan yang lebih saksama berbanding sistem kewangan konvensional yang berteraskan kadar bunga.

Perbincangan dapat merumuskan bahawa berdasarkan kepada senario semasa tidak mengira apa pun nilai kadar bunga r , sistem kewangan Islam yang berteraskan perkongsian untung rugi akan sentiasa mempunyai kelebihan untuk menghasilkan agihan keuntungan yang lebih saksama terutamanya dalam keadaan berikut:

1. Prestasi perniagaan merugikan.
2. Prestasi perniagaan sangat menguntungkan.
3. Prestasi perniagaan sederhana tetapi kadar bunga r selalunya lebih rendah daripada yang sepatutnya.

Berdasarkan kenyataan di atas nyatalah bahawa dalam senario ekonomi semasa, sistem kewangan Islam yang berteraskan sistem perkongsian untung rugi akan dapat menghasilkan kesan ke atas agihan keuntungan dengan lebih saksama.

RUJUKAN

- Ahluwalia, M. S. (1976). Inequality, poverty and development. *Journal of Development Economics* 3, 307-342.
- Arif, Mohammad, (1989). *Islamic banking in Malaysia: Framework, performance and lesson*. *Journal of Islamic Economics*, 2 (2), 1-10.
- Atkinson, A. B. (1975). *The Economic of Inequality*. New York: Oxford University Press.
- Chapra, M. Umar (1985). *Towards a just monetary system*. The Islamic Foundation, Leicester UK.
- Mohsin, S. K. (1986). Islamic interest- free banking :A theoretical analysis. *IMF Staff Papers* (March, 1986).
- Nienhaus, V. (1983). Profitability of Islamic PLS banks competing with interest banks: Problems and prospects. *Journal of Research in Islamic Economics*. 1(1), 37-47.
- Rushdi Ali Ahmad (1983). *Effects of the elimination of riba on income distribution*. In Munawar Iqbal (Eds). *Distributive Justice and Need Fulfilment in an Islamic Economy*. International Institute of Islamic Economics, Islamabad. 219-247.
- Rushdi, Ali Ahmad (1980). Interest rate: A redundant instrument of monetary policy in thought on Islamic Economics. Dhaka: *Islamic Economics Research Bureau*.
- Sanep, Ahmad (1999). Analisis ke atas nilai tambah untung dalam Sistem Pembiayaan Islam. dlm Jaafar Ahmad, Mohd Azlan Shah Zaidi & Wook Endur (Eds). *Pancasidang Seminar Kebangsaan, Pengeluaran Awan dan Swasta*, 7-8 Nov. 1999, Port Dickson. 263-278.

- Siddiqi, Muhammad Nejatullah, S. (1983). Economics of profit sharing, dlm Ziauddin Ahmad, Munawar Iqbal & Fahim Khan (Eds), Fiscal policy and resource allocation in Islam. *International Centre for Research in Islamic Economics, King Abdul Aziz University, Jeddah*. 163-201.
- Todaro, M. P. (1989). *Economic development in the third world*. (4th ed.). New York: Longman Inc.
- Uzair, M. (1981). *Some conceptual and practical aspects of interest free banking* dlm Khurshid Ahmad (ed.). *Studies in Islamic Economics*. The Islamic Foundation, Leicester , UK.
- Ziauddin Ahmad, Munawar Iqbal & Fahim Khan. (1983). Money and banking in Islam. international centre for research in Islamic Economics, King Abdul Aziz University, Jeddah.
- Zubair, H. (1985). Determination of profit and loss sharing ratios in interest-free business finance. *Journal of Research in Islamic Economics*, 3(1), 13-29.

